

โครงการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อรวบรวมเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์ของศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

1. ชื่อโครงการ

โครงการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อรวบรวมเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์ของศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

2. เจ้าของโครงการ

ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

3. หน่วยงานรับผิดชอบโครงการ

หน่วยงานหลัก ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี กรมการข้าว

4. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันสถานการณ์การผลิตและการตลาดข้าวของประเทศไทยกำลังเผชิญกับการแข่งขันของตลาดโลกจากประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่อ่างประเทศอินเดียและประเทศเวียดนาม ทำให้ราคาข้าวในตลาดโลกมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อตรงต่อการส่งออกข้าวของไทย ผลผลิตข้าวภายในประเทศล้นตลาด เนื่องจากสามารถส่งออกได้น้อย ราคาข้าวในประเทศไทยจึงลดลงอย่างเห็นได้ชัดจากข้อมูลสมาคมโรงสีข้าวไทย ประจำวันที่ 28 มีนาคม 2568 ราคาข้าวเปลือกเจ้าจากเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ที่ความชื้นร้อยละ 25 ราคาข้าวเปลือกเจ้าลดลงเหลือ 6,600 – 7,000 บาทต่อตัน เฉลี่ยราคา 6,800 บาทต่อตัน

นอกจากการแข่งขันทางการค้าที่เข้มข้นแล้ว เกษตรกรไทยยังประสบปัญหาต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นจากราคาปุ๋ย สารเคมี น้ำมันเชื้อเพลิง และค่าแรงงานที่มีแนวโน้มสูงขึ้น รวมถึงผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะเอลนีโญ ทำให้ปริมาณน้ำฝนลดลง โดยระยะที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ ระยะออกดอก จะมีผลทำให้การผสมเกสรลดลง เมล็ดลีบเพิ่มขึ้น ทำให้ผลผลิตลดลง (นาดี.คอม, 2567) และเกษตรกรบางพื้นที่ไม่สามารถทำนาปรังได้ (กรุงศรี, 2566) ส่งผลกระทบต่อตรงกับเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ทำให้รายได้จากการจำหน่ายข้าวลดลงอย่างต่อเนื่อง นำมาซึ่งความไม่มั่นคงในอาชีพการทำนาและเศรษฐกิจครัวเรือน

พื้นที่ตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 10 หมู่บ้าน เป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร นาปี 67/68 จำนวน 480 ครัวเรือน พื้นที่ 9,596.20 ไร่ (กรมวิชาการเกษตร, 2568) ซึ่งเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า จำนวน 73 ราย พื้นที่ 1,625.50 ไร่ กระจายอยู่ในหมู่ที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7, และ 9 ของตำบลบัวปากท่าและตำบลใกล้เคียง กลุ่มเกษตรกรตำบลบัวปากท่า ได้เริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี 2565 และได้เข้าร่วมโครงการต่างๆ ของภาครัฐ เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตและคุณภาพ เพิ่มรายได้ให้สมาชิกกลุ่ม ดังนี้

1. ปี 2565 – 2568 ร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ มีจำนวนสมาชิก 60 ราย พื้นที่ 1,358 ไร่

2. ปี 2566 จัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่าตามพระราชบัญญัติระเบียบกรรมการข้าวว่าด้วยศูนย์ข้าวชุมชน พ.ศ. 2560 เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2566 รหัสทะเบียน 730511/0021 จำนวนสมาชิก 73 ราย พื้นที่ 1,625.50 ไร่

3. ปี 2567 จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2567 รหัสทะเบียน 2-73-05-11/1-0016

4. ปี 2567 จดทะเบียนนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในนาม ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศูนย์ข้าวชุมชนบัวปากท่า เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2567 ทะเบียนเลขที่ 0733567000695

5. ปี 2567 รับสนับสนุนชุดเครื่องอบลดความชื้นเมล็ดพันธุ์ข้าว ขนาดไม่น้อยกว่า 26 ตันต่อชั่วโมง ภายใต้โครงการส่งเสริมลดต้นทุนการผลิตด้านการเกษตรสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี 2567 มูลค่า 2,996,000 บาท

6. ปี 2567 จัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวบัวปากท่า เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีจำหน่ายให้กับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี ในฤดูนาปรัง 67/68 จำนวน 2 ชนิดพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ กข95 ขึ้นพันธุ์ขยายจำนวน 106 ตัน และพันธุ์ กข111 ขึ้นพันธุ์ขยายจำนวน 37.10 ตัน และขึ้นพันธุ์จำหน่ายจำนวน 87.72 ตัน

และดำเนินการในนามศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่าจนถึงปัจจุบัน ซึ่งศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่ามีความพร้อมของเครื่องจักรกลในการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว แปรรูปเป็นข้าวสารบรรจุถุง ขนาด 1 กิโลกรัม และ 5 กิโลกรัม เพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภคทั่วไป และปรับปรุงข้าวเปลือกที่ไม่ผ่านมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าวและข้าวคุณภาพดีเป็นข้าวอาหารสัตว์บรรจุกระสอบ ขนาด 10 กิโลกรัม จำหน่ายเป็นอาหารไก่

ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่าสามารถส่งเสริมให้สมาชิกผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และข้าวคุณภาพดี โดยการประกันราคาที่สูงกว่าราคารับซื้อของโรงสีทั่วไป เพื่อเป็นการนำร่องให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่ใกล้เคียงสนใจผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และข้าวคุณภาพดี ส่งให้ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า การดำเนินโครงการสนับสนุนทุนหมุนเวียนเพื่อเก็บรวบรวมข้าวในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์ของศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า จึงเกิดขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพผลผลิต เพิ่มรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และพื้นที่ใกล้เคียง

5. วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างสภาพคล่องในการรวบรวมเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์ของศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

6. วิธีการดำเนินการ

6.1 เมล็ดพันธุ์ข้าว รับซื้อราคา 10,000 บาทต่อตัน ใช้ข้อกำหนดเมล็ดพันธุ์เพื่อการจัดซื้อของมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าวของศูนย์ข้าวชุมชนและกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ พ.ศ. 2562 เมล็ดพันธุ์สุทธิตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95 สิ่งเจือปนไม่เกินร้อยละ 5 ข้าวแดงไม่เกิน จำนวน 10 เมล็ด ใน 500 กรัม ข้าวพันธุ์อื่นปนไม่เกิน จำนวน 20 เมล็ด ใน 500 กรัม ความงอกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85 หากไม่ผ่านตามมาตรฐาน จะปรับเป็นรับซื้อในราคาข้าวคุณภาพดี

6.2 ข้าวคุณภาพดี รับซื้อในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดร้อยละ 10 ที่ความชื้นไม่เกินร้อยละ 25 โดยเกษตรกรผู้จำหน่ายข้าวคุณภาพดีต้องผ่านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกข้าว (GAP : มกษ 4401-2551) หากไม่ผ่านมาตรฐาน GAP จะรับซื้อในราคาข้าวอาหารสัตว์

6.3 ข้าวอาหารสัตว์ รับซื้อในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดร้อยละ 5 ที่ความชื้นไม่เกินร้อยละ 25

6.4 แผนการตลาดของศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า

1. ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย

- 1) เมล็ดพันธุ์ข้าว
- 2) ข้าวสารบรรจุถุงคุณภาพดี
- 3) ข้าวเปลือกบรรจุถุงเป็นอาหารสัตว์ (ข้าวโก)

2. กลุ่มเป้าหมายในการจำหน่าย

- 1) สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า
- 2) เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง
- 3) ร้านค้าปัจจัยการผลิตทางการเกษตร
- 4) ตลาดกลางสินค้าเกษตร
- 5) ตลาดออนไลน์และงานแสดงสินค้าเกษตร

3. ช่องทางการจำหน่าย

- 1) ขายตรงให้สมาชิกและเกษตรกร
- 2) ขายผ่านตัวแทนจำหน่ายและร้านค้าเกษตรกรรม
- 3) ขายผ่านตลาดกลางสินค้าเกษตร
- 4) ขายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook LINE และ TikTok Shop
- 5) งานแสดงสินค้าและนิทรรศการเกษตร

4. การส่งเสริมการตลาด

- 1) สร้างการรับรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์และเว็บไซต์ของศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า
- 2) จัดกิจกรรมเยี่ยมชมแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและกระบวนการผลิต
- 3) จัดโปรโมชั่นสำหรับลูกค้ารายใหม่และลูกค้าประจำ
- 4) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ และวิดีโอแนะนำสินค้า

ตารางที่ 1 เรื่องแผนการดำเนินโครงการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อรวบรวมเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์ของศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน
 จังหวัดนครปฐม ปี 2569

การดำเนินงาน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่าดำเนินการปลูกข้าว				←				→				
2. เก็บเกี่ยวผลผลิต							←		→			
3. รับซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์							←		→			
4. ปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์								←		→		
5. จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์									←		→	

7. ขอบเขตการดำเนินงาน

สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 73 ราย พื้นที่ 1,625.50 ไร่

8. งบประมาณ แผนการใช้เงิน และแผนการคืนเงิน

ขอรับสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนจากกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ เป็นเงินยืมปลอดดอกเบี้ย จำนวน 14,105,550 บาท (สิบสี่ล้านหนึ่งแสนห้าพันห้าร้อยห้าสิบบาทถ้วน) เพื่อรับซื้อผลผลิตจากสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 73 ราย พื้นที่ 1,625.50 ไร่

ตารางที่ 2 แผนการใช้จ่ายเงิน

รายการ	เป้าหมาย พื้นที่ (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย ต่อไร่ (กิโลกรัม)	ผลผลิตที่คาดว่าจะรับซื้อคืน (ตัน)	ราคารับซื้อ* (บาท/ตัน)	เป็นเงิน (บาท)
เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี	800.00	1,000	800.00	10,000	8,000,000
ข้าวคุณภาพดี	622.00	1,000	622.00	7,480	4,652,560
ข้าวอาหารสัตว์	203.5	1,000	203.5	7,140	1,452,990
รวมทั้งสิ้น (สิบสี่ล้านหนึ่งแสนห้าพันห้าร้อยห้าสิบบาทถ้วน)					14,105,550

*อ้างอิงราคารับซื้อข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์ จากราคาข้าวเปลือกเจ้าจากสมาคมโรงสีข้าวไทย ณ วันที่ 28 มีนาคม 2568 ราคารับซื้อข้าวเปลือกเจ้าในพื้นที่จังหวัดนครปฐม เฉลี่ยราคา 6,800 บาทต่อตัน

ตารางที่ 3 รายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์

รายการ	ผลผลิตที่คาดว่าจะรับซื้อคืน (ตัน)	อัตราการสูญเสียหลัง ปรับปรุงสภาพ (ร้อยละ)	ปริมาณผลผลิต พร้อมจำหน่าย (ตัน)	ราคาจำหน่าย** (บาท/ตัน)	รายได้ (บาท)
เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี	800.00	25	600.00	18,000	10,800,000
ข้าวคุณภาพดี	622.00	50	311.00	30,000	9,330,000
ข้าวอาหารสัตว์	203.5	25	152.63	11,000	1,678,930
รวมทั้งสิ้น (ยี่สิบเอ็ดล้านแปดแสนแปดพันเก้าร้อยสามสิบบาทถ้วน)					21,808,930

**กำหนดราคาระบุการจำหน่าย ณ วันที่ 9 เมษายน 2568

คาดว่าจะมีรายได้จากการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์ เป็นเงิน 21,808,930 บาท (ยี่สิบเอ็ดล้านแปดแสนแปดพันเก้าร้อยสามสิบบาทถ้วน)

ตารางที่ 4 แผนการชำระเงินคืนกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศซึ่งเป็นเงินยืมปลอดดอกเบี้ย

เงินยืม ปลอด ดอกเบี้ย	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5	ปีที่ 6	ปีที่ 7	ปีที่ 8	รวม
เงินทุน หมุนเวียน	-	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,105,550	14,105,550

9. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

9.1 ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่ามีความสามารถในการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถชำระเงินคืนได้ตามกำหนดเวลา 8 ปี

9.2 สมาชิกมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น และมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพทำนาจากการประกันราคารับซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวคุณภาพดี และข้าวอาหารสัตว์

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

10.1 ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่ามีสภาพคล่องในการบริหารเงิน เพื่อจัดซื้อผลผลิตจากสมาชิก

10.2 สมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่ามีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

11. ความเสี่ยงและการบริหารจัดการความเสี่ยง

11.1 ด้านตลาด ความผันผวนของราคาข้าว

ประชุมจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันกับสมาชิกในศูนย์ข้าวชุมชนตำบลบัวปากท่า เพื่อกำหนดราคากลางที่ใช้รับซื้อ และจัดทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับสมาชิก

11.2 ด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์ ความเสี่ยงที่จะผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ปริมาณน้อย

กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบของศูนย์ข้าวชุมชนบัวปากท่า เพื่อควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวในแปลง และขอรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง